

Smalfilmen i skolans tjänst.

För icke länge sedan inbegärde bildningsministeriet uppgifter om, huru många skolor som äro ägare till filmapparater och huru många som inom den närmaste framtiden bli tillfälle att skaffa sig sådana. Dessa uppgifter behöfde ministeriet för att kunna få en klar bild av i vilken utsträckning filmen kunde komma till användning i skolorna. Resultatet av denna undersökning torde få till följd, att ministeriet kommer att grunda en filmdepå, från vilken skolorna i framtiden bli i tillfälle att låna filmer till undervisningen.

Filmen i skolans tjänst är ju ingen nyhet varken hos oss eller i de gamla kulturländerna. Enskilda försök i den vägen ha gjorts för länge sedan, och på många håll i utlandet har pedagogerna numera svårt att föreställa sig lektionerna i åtminstone en del ämnen (geografi, naturlära m. m.) utan film. För att filmen emellertid skall vinna den ställning inom undervisningsväsendet, som den onekligen förtjänar, blir det givetvis nödvändigt att först lösa energiproblemet. Som var och en mycket väl vet, måste en filmapparat drivas med elektrisk kraft för att man på samma gång även skall erhålla nödvändig belysning. I. v. kunna endast skolorna i städerna och överhuvudtaget i sådana samhällen, som äga elektrisk belysning, tillgodogöra sig filmen vid undervisningen.

För dessa skolor, som hava tillgång till elektrisk energi torde det ej finnas några all-

varligare hinder att effektivt börja utnyttja filmen inom undervisningen, sedan ministeriet inköpt filmerna och grundat en filmdepå.

Anskaffningen av lämpliga apparater är ju visserligen också en fråga, som grundligt tal att diskuteras. För detta ändamål har ministeriet tillsatt en kommitté, som har fått till uppdrag att undersöka och provköra olika apparatyper i avsikt att utröna deras egenskaper och lämplighet för våra förhållanden. Det är naturligtvis inte rådligt, att varje skola eller kommun härvidlag på egen hand bestämmer sig för en viss typ. I stället böra vissa sådana standardtyper utväljas (helst så få som möjligt) och sedan inköpas i större mängder, vilket i sin tur även bidrager till att sänka priset och senare, när apparaterna arbetat en längre tid, möjliggör erhållande av reservdelar.

Filmens betydelse för undervisningen i skolorna torde knappast behöva påpekas, ty varje

människa med sunt förnuft och som överhuvudtaget äger en något så när objektiv syn på saken, förstår utan vidare, att filmen kommer att revolutionera hela undervisningen. Även den bästa lärare blir ofta fullständigt strandsatt, då han skall förklara i all synnerhet naturhistoriska företeelser, huru väl-försedd med undervisningsmateriel han i övrigt än må vara.

Det vore f. ö. ganska ensidigt, att reservera filmen enbart för skolans räkning, utan härvid måste man även ägna tillräcklig uppmärksamhet åt den mognare ungdomen, ja, även de vuxna samhällsmedlemmarna. Alla åldrar komma på detta sätt få nytta därav. En filmföreställning om kvällen i skollokalen skulle vara en välkommen omväxling för de flesta, naturligtvis utom de som av religiösa skäl ej anse sig kunna närvara vid en sådan. Naturligtvis komma skolfilmer na ej att vara några nöjesfilmer utan till sitt innehåll vetenskapliga och populärvetenskapliga, beroende på för vilka skoltyper de äro avsedda.

Filmbiten.

Stora omvälvningar i Mellaneuropa.

Mellaneuropa har sedan hösten föregående år varit medelpunkten för överraskningar. Sedan Tjeckoslovakien i höstas blev stympat, har det ej varit alldeles lugnt i detta Europas "oroliga hörn."

Nu ha slovakerna tagit steg ut och förklarat sitt land

självständigt. Även rutenerna, slovakernas grannar i öster, ha ansett tillfället vara inne att följa samma exempel. Då emellertid tjeckerna ej med blida ögon kunna åse, huru staten sönderfaller och kunna tänkas vidtaga vissa åtgärder mot både slovakerna och rutener-

Stora omvälvningar...

na, hava de båda sistnämnda funnit för gott att hos Tyskland anhålla om hjälp gentemot tjeckerna.

Enligt vad tidningarna uppges, skulle starka tyska truppstyrkor vara på marsch mot Slovakiens gräns. Allt detta har haft till följd att även ungerska truppstyrkor kommit i rörelse och i sin tur överskridit gränsen till Rutenien och att allmän mobilisation i Ungern kan väntas när som helst. Det är ännu svårt att förutspå, huru förhållandena komma att gestalta sig, men de närmaste dagarna torde medföra klarhet härutinnan.

Frankrike och England ha ej vidtagit några åtgärder beträffande det timade utan avvakta händelsernas utveckling.

Köket i lanthemmet.

(Forts. fr. föreg. nr.)

Rent måste det alltid vara i köket. Finns någon plats i ett hem, där det är viktigare att det hålles rent än i köket? Vid matlagningen är det ju oundvikligt att en del blir spillt o.s.v., men det är den ingrodda smutsen på golv, väggar och i tak som inte får tillåtas. Att spotta på golvet bör inte förekomma i något av rummen, men i köket är det alldeles otillåtligt. De sjukdomsfrön, som möjligen finns i spotten, virvla sedan omkring med dammet och lägga sig i maten.

Nu kanske någon husmor suckar, att hon gärna ville hålla rent, men det är svårt att få tid, då hon utom matlagning och diskning skall sköta djuren och arbete ute på åkern. Jag förstår den husmodern, och säkert är, att i många hem i svenskbygden råder en orättvis fördelning av sysslorna. Husmodern skall vara med i allt, hur skall hon då kunna sköta om inne som det skall. Det är verkligen en sak, som både borde och kunde göras ändring i på många ställen. Och då det gäller att hålla rent och snyggt kunna alla hjälpa till, endast då går det.

Nu är det också en sak, som man bör observera i denna fråga, och det är, att köken för det mesta äro så opraktiskt ordnade, så att arbetet där blir på allt sätt svårt och tidsödande. Återigen denna likgiltighet för köket — man ordnar det kanske praktiskt på alla andra håll och glömmer att köket är en arbetsplats, där arbetaren (husmodern) skall vistas och arbeta större delen av sitt liv. Har du tänkt på det, husfar? Borde man inte använda någon del av vinterkvällarna till att fundera ut sa att allt blir så praktiskt och bra som möjligt? Och sedan även sätta planerna i verket. Kostar det mycket? Nej, det finns en hel del saker, som kosta så gott som ingenting och som i alla fall skulle göra arbetet i köket lättare, effektivare, renare och bättre på alla vis.

Köket skall med andra ord vara bekvämt inrett. Jag är säker på att det finns några, som läser detta, som aldrig har tänkt en sådan tanke — ett bekvämt kök! Bekväma sängar, stolar och soffor, det förstär man, men att också köket skall vara bekvämt, det är litet svårt att tänka sig. Tag en sådan sak som eldningen. I många, väl de flesta hem i svenskbygden eldar man med ris i köket. Riset skräpar ned golvet med barr och kvistar. Riskärven tages in som den är och lägges på golvet framför ugnsöppningen. Skräpig och eldfarligt! En enkel vedlår, där en risknipa kan läggas ned och där man efter behov kan taga och stoppa i spisen. Den skall vara placerad inom lagom räckvidd från spisen och försedd med lock, som kan fällas upp mot väggen. Ovanför kan man få plats för ett skåp. Framför spisen skall läggas galvaniserad plåt, där glöd, som råka falla ut, ej gör skada. Plåten skyddar golvet på den plats, där det trampas mest, och går lätt att sopa upp riskräp från.

Därnäst skall det finnas en **diskbänk**, där man har till-

räcklig plats för diskbaljor och plats för stjälpning av disken. Diskbänken får ej göras för låg, ty det frestar ryggen för nycket. Som beklädnad på bänken kan användas zinkplåt eller fernissad linoleum (korkmatta). Vidare bör slaskhinken även ha sin plats på en liten hylla på insidan av skåpdörren. Men glöm ej att förse bänken med hål för ventilation, ty det blir eljest lätt instängd luft i skåpet. Över diskbänken kan placeras en torkhylla med ribbor, där man kan förvara porslin t. ex. tallrikar som jämt användes, det sparar tid för husmodern och även tvätt.

Forts.

—E. B.—

Spädbarnsvård.

Födan.

(Forts. f. föregående nr.)

I senaste nr. behandlades tillredningen av olika mjölkblandningar. Det säger sig självt att mjölken härvid bör vara uppkokt. (Den kokas ung. 2 min. och avkyles under omrörning, så att skinn ej bildas.)

Huru mjölkblandningen ges åt barnet.

Vid konstgjord uppfödning ges mjölkblandningarna från flaska. I handeln finnas mjölkflaskor, där mängden angives i gram på en skala. Dessa flaskor äro ju idealiska och dessutom billiga (ca 15 c.) Flaskorna böra naturligtvis hållas omsorgsfullt rena. Likaså napparna, som även böra kokas dagligen.

I detta sammanhang kan nämnas, att barnen ej få vänjas vid att ständigt suga på en napp.

Den erforderliga mängden av den färdiga mjölkblandningen hålles i en flaska, vilken nedsänkes i en kastrull med varmt vatten. Genom att droppa några droppar på handen, kan man lätt avgöra, om mjölken är lagom varm.

Då vi förutsätta, att de flesta barn erhålla modersmjölk, åtminstone under de första två månaderna, följer här nedan uppgifter över mjölkkransonernas storlek fr.o.m. 3 månaders ålder vid konstgjord uppfödning:

Från 3 månader	180 gram	5 ggr	dagligen (+ fruktsaft).
” 4 ”	200 ”	5 ”	” ” ”

Spädbarnsvård...

Födan fr. o. m. 5 mån. På landsbygden är det ju vanligt att mödrarna amma sina barn rätt länge. Men man kan avvänja barnen redan fr. o. m. 5 månaders ålder. Både i det fall att barnet uppfötts med modersmjölk och även om det fått mjölkblandning, sker avvänjningen på samma sätt. Från 5 månader utbytes ett mjölk-mål mot ett mål välling, anvingen kl 10 eller kl 6 e. m. Till vällingarna användes vete-, havre-, majs-, korn- och ris-mjöl samt skorp-smulor.

Recept på ovanstående vällingar: $\frac{1}{3}$ l. vatten, $\frac{2}{3}$ l. mjölk 3 matskedar mjöl av en sort, 2 matskedar mjöl av en annan sort (det anses hälsosamt att blanda två sorters mjöl, t. ex. korn- och havremjöl), 3 matskedar socker.

Skorpvälling: $\frac{1}{3}$ l. vatten och $\frac{2}{3}$ l. mjölk, 7 matskedar skorpmjöl, 3 matskedar socker. — Skorpmjölet kokas i vatten eller i en del av mjölken, resten av mjölken och sockret tillsättes, och vällingen får ett uppkok.

Äggvälling: $\frac{1}{3}$ l. vatten, $\frac{2}{3}$ l. mjölk, 3 matskedar vetemjöl, 5 matskedar socker, 1 ägg. — Vattnet och en del av mjölken uppkokas. Däri ivispas det i kallt vatten utrörda mjölet. Får koka i 20 minuter. Ägget, sockret och resten av mjölken vispas först tillsammans och slås sedan under kraftig vispning i kastrullen. Vällingen bringas till kokning under ständig omvispning. Uppmättes, avkyles och förvaras på kallt ställe. Denna välling lämpar sig i synnerhet om magen är i olag. — När barnet blir äldre, kan mjölmängden i receptet ökas och vattenmängden minskas.

S. T.

Svinavel och svinuppfödning.

(Fortsättning från föreg. nr.)

P. Byström.

Äggvitans betydelse för mjölk-kor ha vi förut talat om, men man får absolut inte glömma den heller när det gäller svin. För de unga svinen är äggvite-behovet störst, men får inte ett

svin under gödningen tillräckligt med äggvita, så kan man proppa i det så mycket mjöl och potatis man vill och det växer ändå sakta. Och det allra billigaste och även det bästa medlet att fylla äggvitebeho- vet är skummjölk. Om man inte har tillräckligt av denna, så är fiskmjöl en god ersätt- ning, bara man inte behöver betala det alltför dyrt.

För en god utveckling och snabb tillväxt är grönfoder, si- lofoder och rotfrukter av stor betydelse under uppväxttiden. Grönfoder försörjer man sig bäst med genom att anlägga en lit- ten lucernvall, lucernen kan slås gång på gång och växer hastigt upp. Efter de prov, som vi gjort på Birkas med lucern, tror jag mig kunna rekommendera det till allmänna odling. Mera därom en annan gång. Pressfoder eller silofoder är utmärkt till grisar liksom till de flesta andra djur, de äta det också gärna. Rotfrukter är väl icke så alldeles nödvändigt att ge, om man utfodrar med potatis, men om man så hava kan, så är det bra. Man får bara komma ihåg, att rotfruk- ter inte skall ges i stora mäng- der till gödsvin, något gödfoder är det ju icke. Men till modersuggor äro de ovärderliga.

Till smågrisar är råstampat benmjöl (toorkondijahu) värde- fullt, men det har varit svårt att komma över. De få genom detta mineralämnen, som de

behöva mer än några andra djur, emedan de tillväxa så oerhört hastigt. En bra bland- ning till grisar som tillskott till diandet och upp till 10 veckors ålder är 50 gram ben- mjöl och 100 gram ärtmjöl till varje kilo gröpe av korn och havre (skalen fränsiktade), som gives tillsammans med mjölk, sötmjöl upp till 4 veckors å- lder och sedan skummjölk, jäm- te litet kokt potatis. I nästa nummer skall ges förslag till utfodring, sedan svinen kommit ur smågrisåldern.

Svinens utfodring.

Man bör framförallt se till, att svinen få tillräckligt med foder under den tid, då de ha största förmågan att växa, eme- dan de då utnyttja fodret mest. Som förut sagts, är det särskilt viktigt att äggvitan är tillräck- lig. I sin iver att få svinen has- tigt feta ge många alltför myck- et mjöl, och detta medför lätt att svinen få dålig aptit och inte förmå att tillgodogöra sig fodret. Härnedan följer ett ex- empel på hur utfodringen kan ordnas under olika åldrar, en- ligt förslag från avelsstationen i Kuremaa. Man har där genom många utfodringsförsök skaffat sig en god kännedom om vil- ken utfodring som ger bästa resultat, och man har där också uppnått förvånansvärt god till- växt i jämförelse med foder- mängden. Resultaten där stäm- ma för övrigt överens med svenska undersökningar.

Foderstat för gödsvin.

Svinens ålder. Lev. vikt

3 mån.	20—30 kg	3 $\frac{1}{2}$ "	30—40 "	4 "	40—50 "	4 $\frac{1}{2}$ "	50—60 "	5 "	60—70 "	5 $\frac{1}{2}$ "	70—80 "	6 "	80—90 "	6 $\frac{1}{2}$ "	7—8 "	100—160 "
	0,5 kg	0,8 "	1 "	1 "	1 "	1 "	1 "	1 "	1 "	1,3 "	1,5 "	1,3 "	1,5 "	1,5 "	1,5 "	1,5 "

Foder pr dag.

gröpe	skummjölk	potatis	saftfoder
2,5 kg	1 kg	—	—
3 "	1 "	0,5 kg	—
3 "	2 "	1 "	—
3 "	3 "	1 "	—
3 "	4 "	1,5 "	—
3 "	5 "	1,5 "	—
3 "	6 "	1 "	—
3 "	6 "	—	—

Foderstat för avelssuggor.

Levande vikt 160—200 kg.

Före grinsningen:	0,5 kg	3 kg	2 kg	Saftfoder efter behov.
Under digivningen:	3 "	6 "	4 "	—

Forts.

S.O.V:s lokalavdelning.

Nuckö Ungdomsförening höll sitt årsmöte den 5 ds. Av årsberättelsen, som föredrogs av föreningens ordförande Viktor Pöhl, framgick, att ett omfattande arbete på sångens, idrottens och allmänbildningens område utförts under det gångna året.

Arbetsprogram för innevarande år uppställdes och uppstår även det i främsta rummet sångens och idrottens odlande samt samkväm, föredrag i allmänbildande ämnen, kurser av olika slag, utfärd till Pärnu i samband med sångfesten därstädes samt till Vormsi vid svenskbygdens idrottsdag och en längre fotvandring till Ramsholm.

Till förmån för Svensk-Finska St. Mikael's församlingens fattigvård anordnas fest söndagen den 19 mars i Olaisalen i "Schwarzenhäupter," Pikk 26. Lotteri, fiskdamm, amerikansk auktion, kaffeservering, folkdanser. allmän dans.

Estnisk-svensk klubb bildad i Tallinn.

Fredagen den 17 mars ägde en öppningshögtidlighet rum inom den nystartade estnisk-svenska klubben. Mötet öppnades med ett tal av klubbens ordförande dir. J. Kiivet från bildningsministeriet. Dessutom hölls anföranden av hrr M. Westerblom och N. Ruus.

Det är meningen, att denna klubb skall sammanföra ester och svenskar och sålunda verka för ett kulturutbyte mellan Estland och Sverige. Klubben arbetar vid den estniska folkhögskolan i Tallinn, där även kurser i svenska anordnas.

Elektrisk belysning till landsbygden.

Från Riguldi berättas, att in-tresset för installering av elektrisk belysning är mycket stort. F. n. cirkulera överallt listor, på vilka var och en hugad konsument får anteckna önskat antal ljuspunkter. — Det ljusnar, ska vi få se!

10.242 gymnaster och folkdansare äro hittills anmälda till de estniska spelen, vilka i sommar hållas i Tallinn.

Estländska ångare i tropikerna.

Ångaren „Kalarand," hemma-hörande i Tallinn befinner sig sedan en längre tid tillbaka på långfärd. En estlandssvensk, J. Heyman från Riguldi är befälhavare på fartyget. Kapt. Heyman har i ett brev till rederiet omtalat, huru nordborna finna sig tillrätta i tropikerna. Fartyget går nu på linjen Bombay-Karachi i Indien. Manskabet arbetar blott på däck, eldarna äro hinduer. Men den tropiska hettan har i alla fall tagit på nordborna, av vilka en del insjuknat och t. o. m. måst intagas på sjukhus, därifrån de dock redan utskrivits. — Den vita besättningens lön är höjd med 10% under vistelsen i tropikerna.

Flera andra estländska fartyg gå på Afrika och Sydamerika, på vilka breddgrader hettan kan vara nog så påfrestande för besättningarna.

2400 skolbarn på konsertestraden.

Förra söndagen samlades 2400 skolbarn från estniska folkskolor i Tallinn till en gemensam sångfest i Estonia konsertsal. Barnen sjöngo med fart och kläm. Precisionen och renheten voro berömvärda. — Tänk om våra svenska skolbarn skulle inöva några gemensamma sånger och någon vacker som-mardag samlas till allsångsstämman! Det borde inte vara omöjligt.

Tyska teaterns hus i Tallinn i estniska händer.

Tyska teaterns hus i Tallinn har sålts till den estniska Drama-teatern. Tillträdet sker den 1 juni, vadan tyska teaterns innevarande säsong kan slutföras utan störingar. För spelåret 1939—40 har tyska teatern förbehållit sig rätt att ge ett visst antal föreställningar i teatern. Om alltså ett planerat nytt tyskt teaterhus icke skulle vara färdigt till nästa säsong, så är det i varje fall sörjt för den tyska dramatiska konsten i Tallinn.

Det hus som nu sålts uppfördes 1910 enligt ritningar av arkitekterna Vasiljev och Bubyryj. Försäljningspriset var 300.000 estniska kronor.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

A. Stahl, ansvarig red.

E. Nyman, red.-sekr.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 „ „ 1:—	1/2 „ „ 2:—

Tredje gången trillingar.

I början av januari föddes trillingar i Tartu. På frihetsdagen den 24 febr. sågo åter trillingar dagens ljus. Denna gång i Valgjärve. — Och den 11 mars kom den tredje trillingssyskonskaran till världen i Rakke köping, i ett hem, där fadern är järnvägstjänsteman med en månatlig lön på 69 kr. Familjen hade förut 5 gossar. Dessa trillingar äro flickor.

Då det är rätt ovanligt med att trillingar födas, har naturligtvis dessa händelser väckt stor uppmärksamhet, såväl å resp. orter som i tidningspressen.

Estländsk brännolja till svenska flottan.

Svenska flottans tankfartyg "Brännaren" har i Sillamäe lastat 600 ton av Estländska Oljeskifferkonsortiets brännolja. Inom närmaste framtid börjar regelbunden oljetransport till Sverige för svenska flottans räkning.

Alice Tegner 75 år. Vilket svenskt barn känner ej till "Sov, du lilla vide ung" eller "Mors lilla Olle" och många fler av Alice Tegnens förtjusande sånger? Den högt uppskattade tonsättarinnan fyllde den 12 mars 75 år.

Pius XII krönt. Den nye påven Pius XII kröntes senaste söndag. 40.000 personer hade inbjudits att deltaga i festligheterna och 100.000 personer trängdes på Tiberns stränder för att komma in i Vatikanen.